

טור' ויגדר שמואל
172482
בן חנה ונתן
נולד ב- 1928
שרת בגדוד "ברק" (12)
נפל ב- 18.5.1948
בקרבות דגניה ב'.

ויצור שאלס,

בן חנה ונתן, נולד בשנת 1928 בעיר פוקשאני, רומניה. במאי שנת 1947 העפיל באונייה "מורדי הגיטאות", כדי להצטרף כחלוץ לאחד הקיבוצים. שמואל התיישב בקיבוץ מעגן שעל שפת הכנרת אך רק ימים ספורים עבד בחקלאות שהכשיר את עצמו לקראתה, כי נקרא למערכה.

שמואל שירת בפלוגת המשקים והשתתף במערכה נגד הצבא הסורי שפלש לעמק הירדן. בקרב על דגניה ב' נפל חלל ביום ט' באייר תש"ח (18.5.1948) והובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות בדגניה ב'. הניח אחריו אישה.

פוקשאני אינה ביישובה בנחלתנו
העפיל מאניה ביישוב המושבות
להצטרף כחלוץ למפעל הקיבוץ המודרני
הכרות איים והישיבה ביישוב מעגן
שפת הכנרת ירושלים המודרנית עמו
בחקלאות התנסה ליל עמוסיה האגולה כי
נקרא למערכה
שירת בצלחה המשותפת והישיבה המערבית
הקדישה לו מקום נשואו על חלל
ביום ט' באייר תש"ח (18.5.1948)

הקרב על הדגניות

קרב הדגניות.

למחרת, ב־20,648 בשעה 0415, סתח האויב בהתקפה על הדגניות, כשהוא מסתיע בהרעשה כבדה מתותחים ומרגמות. רכב השריון הסורי, שכלל טנקים ומכונות משוריינות, נפרש תחילה מול דגניה א' והחל לתקוף את המשק תקיפה חזיתית, כשהיל-הרגלים נע בכיסוי. הטנקים הרעישו את הפילבוקסים והעמדות הבנויות בניגון ישייר ופרצו את גדר המשק. התגוננות המגינים, שכללו מאנשי המשקים, שרידי מחלקות צבא ויחידות התגבורת, — היתה גואשת, חמשורין הסורי הצפוני-הקיצוני הוצא מכלל שימוש ע"י פגיעת תותחים א.מ. ואלה שהגיעו עד התעלות נפגעו בבקבוקי-מולוטוב ופגזי פיאסים. צותות הטנקים שקטצו תחוצה נקטלו באש המקלעים של המגינים. הפגיעה ב־5-6 בלי חרכב, ערערה, כנראה, את בטחונם של הסורים, והם החלו לסגת. היה זה, למעשה, רגע המפנת במערכת עמק-חירדן. היל-הרגלים הסורי, בראותו את הטנקים שנפגעו, החל לסגת לאחור. בדגניה ב', שבה תקף תאויב לאחר שהתחיל בדגניה א' ולמד מעט מכשלונו שם, לא העז להתקרב לטוח קצר ביותר. יצויו, שהפנית אש המקלעים הרובים אל אשנבי הטנקים והשריונים, עצרה במידה רבה את התקדמותם. היל-הרגלים הסורי ניסה שם לתקוף פעמים, אך בחר לסגת, כשנתקל באש המרוכות של המגינים. חיילים רבים נפלו בשטח ונסחבו ע"י חבריהם, רבים מהם הושארו בשטח. גם לנו נגרמו אבידות לא מועטות בחללים ופצועים.

ברגע המכריע של הקרב הופיעו לראשונה תותחי-השדה הישראליים. תותחים אלה, שהופעלו בלא מיתקני כיוון, אלא טווחו על ידי יריותיהם בלבד, החלו לפגוע בריכתי השריון והנשק המסיע שנמצא בין צמח לדגניות. דבר זה הגביר את מבוכת הסורים ומנוסתם שהחלה בדגניות, ועזבו בחפזון רב את שדה-המערכה. למעשה, התרוקנה צמח אותו ערב מכוחות אויב. רק למחרת, חדרה פנימה יחידה עברית ולאחריה באו יחידות נוספות והחלו להתבסס בכפר.

עם נסיגת הסורים מצמת, עזבו גם את מסדה ושערי-הגולן, לאחר שפוצצו ושרפו כל מה שהשיגה ידם. יחידות התגבורת נכנסו אל המשקים המפונים. ההרס והחורבן החרידו — כמעט ולא נשארו בנין או מיתקן בשלימותו. אותו יום יצאו האנשים לחפש ולזהות את החללים, שנשארו בשטח עם הנסיגה. הגויות נאספו והובאו לקבר-אחים בדגניה.

ה- 18 במאי

כל אותו יום ה-18 במאי לא פסקו היריות והתמקדות. ברור היה, שזוהי רק אש מרכבת, וחיכונו ללילה כדי שנוכל להתחפר. בינתיים התארגנה מפקדה, (אשר לאנשי כנרת היה חלק נכבד בה). האנשים חולקו לתפקידים. אספקת אוכל ומים התחילה להסתדר, אך המחסור באנשים, וביחוד באנשים רעננים, היה רב.

עם ערב התחילו להתחפר. לא קלה היתה העבודה, והפרו גם כלים. יצוין במיוחד אותו ותיק מעובדי תבנות, שתפר ללא ליאות, בשקידה שקטה, ובעיקר בקור רוח, לחפור, ולהיבט לאדמה – מונח יסודי בקרב.

עלילה נערכה מתקפת-נגד של הפלמ"ח, משרתה היתה – פיזוש המשטרה, ונעים היה לאותם אנשי החפירה המדוקדקים לראות את הפלמחאים יוצאים בחשכה מצוידים ומסודרים כראוי – ביתה אחרי ביתה, מחלקת אחרי מחלקה. תכל ליה אותם הממש של האליהו הצלוחי. כה נחוק היה לרוחם של מגיני דגניה והעמק כולו איזה נצחון קטן לחאחו בו. אך הוא לא בא. הם הגיעו עד הפירצה שבקיר הבנין, נתקלו באש חזקה והיה הפריח לסגת.

באותו לילת נעזבו גם שער-הגולן ומסדה. דישנו, שחדבר לא יודע בקו. אך הלהבות שעלו משם עשו את שלהן – כל זה לא הוסיף עוד.

במשך הלילה קיבלנו גם מעט תגבורת, לקו הוכנסו יותר צעירים וחלק מהקשישים הוצאו. היו בסביבה גם עוד כוחות תגבורת רעננים, אך כנראה שמרו עליהם לשעת הדחק. היום הרביעי עבר תוך הפגזות ואש מכונות יריה כבדות לסירובין – פעם פחות ופעם יותר. התצפיות בישרו התבססות הערבים והצבת כליהם מול דגניה.

עם ידת הלילה הוסיפו להעמיק את החפירות, לפחות מחילות לזורקי הבקבוקים. הגיע גם יורק להבות (אמצעי מלחמה בסנקים). היה זה מכשיר גדול ומסורבל, שניתן לנו בלויית הסברה רופפת כיצד להשתמש בו. בקושי העברנוהו לקו. חפרנו לו חפירה גדולה ליד השער, ועם דמדומי בוקר הצלחנו להכניסו לאדמה. להסתתרו וללמד איש להפעילו. ואף על פי כן – בשעת הצורך לא פעל. היתה זו הופעה רגילה בימים ההם בסוגי הגשק שלנו.

במשך הלילה הגיעה עוד תגבורת – כיתות מעמק יזרעאל, קורס מ.כ. בדניץ, הוספנו אנשים לקו, החלפנו מקצתם של העיישים. ערכתי רשימה שמית של הקו בדגניה א. היא מנתה 67 איש.

מפת הקרב

יומן המערכה

יומן המערכה

מערכת עמק הירדן	18*21.5.48
יחידה מ-דרור פנשה את אוסישליינאט שבדרך ואדייילך.	15.5
יחידה מ-דרור פנשה את אינדור (עין דוד הערבית).	16.5
יחידה מגדוד "דיעווי" פנשה את באוכביאליהצוח.	
גדוד "אלון" הופקע מן החסיבה חסיבת "עודד" הוקמה בגליל-העליון המזרחי.	22.5
כנרת ודגניה חורעשו מן תאור.	23.5

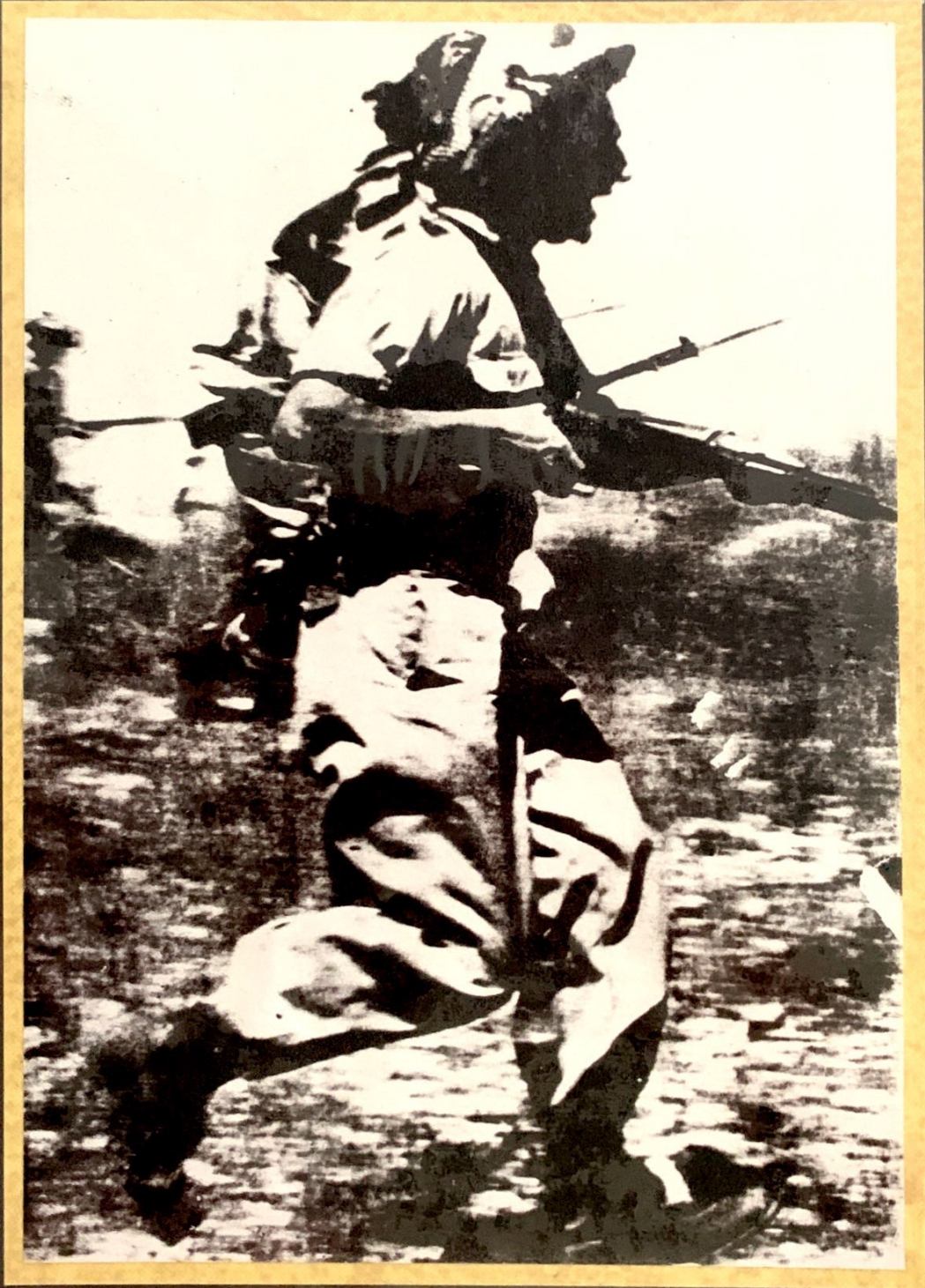

מסדרים בתש"ח

לוחם בתש"ח

אימונים בתש"ח

הוא נשאר בן עשרים
והזמן חלף,
זמן שלא נגע בפניו
זמן בלעדיו.

הוא אבד בחולות
עד היום לא שב,
ורק עכשיו אפשר לדבר
רגע אליו.

תגיד לי אתה -
מה עושים עם
חבר שכמותך,
מה עושים עם מותך,
עם זכרון היותך,
עם חבר שכמותך.

אז כתבת יומן
ונשאר המכתב,
ואתה צוחק מן הדף
שעל המדף.

תגיד לי אתה -
מה עושים עם
חבר שכמותך,
שלא שם ולא פה,
שהיה ואינו
ובכל זאת - ישנו.

כי עם הזמן זה דעך
הכאב שכך,
לפעמים גם פצע ישן
שם ונפתח.

תגיד לי אתה -
מה עושים עם
חבר שכמותך,
מה עושים עם מותך,
עם זכרון היותך,
עם חבר שכמותך,

שנשאר בן עשרים....

עיר הולדתו של שמואל ז"ל

פוקשאן היא עיר בחבל מולדובה שברומניה המשמשת כגירת מחוז ורנצ'אה, על גבול חבל מונטניה (חלקה מעבר לגבול זה).

נכון לשנת 2002, אוכלוסיית פוקשאן מונה 103,219 תושבים. העיר שימשה בעבר כשדה הקרב לניצחונן של אלכסנדר סובורוב נגד האימפריה העות'מאנית.

